

Antiik-Kreeka ja prantslased pilkavad eesti asja

"Ilus Helena"

Jacques Offenbachi operett

Lavastaja: Neeme Kuningas

Muusikaline juht ja dirigent:

Erki Pehk, dirigent Elmo Tiisvald

Kunstnik: Jaak Vaus

Näitejuht: Helgi Sallo

Peaosades: Tiit Laur ja Pirjo Levandi, Rauno Elp ja Aare Saal

Esietendused 8. ja 10. jaanuaril 1999

**Esi-
endus**

Algav aasta laseb paisu tagant välja Estonia Teatri esietenduste tulva. Sügisese balletietendusest saadik pole veel midagi uut lavale jõudnud. Esimeseks uudisteoseks selles reas on prantslase Jacques Offenbachi "Ilus Helena", mis lõpetab rahvusoperis viini opereti ainuvalitsuse. Nahkhiired ja tsirkusprintsessid loovutavad nurgakese ühiskonnakriitilisele pilale.

"Ilus Helena" on lugu moraalist Kreeka ühiskonnast, mis ei oska kaitsta seda ainust väärtustki, mis neil on – kauneimat naist Helenat. Kui see on kaotatud, lähevad ja sõdivad nad kümme aastat Trooja all, et teda tagasi saada.

Teoses saavad kokku antiikne algsüžee (Homerose "Ilias"), prantsuse operetile omane peen pilkav huumor ja kõverpeegel tänapäeva Eestist. Lavastaja Neeme Kuningas on seekord ise kirjutanud ka laulude vahel loetava proosateksti, nii et kõik viimase aja Eesti poliitilise ja majanduselu sündmused võivad olla kajastatud. Kuningas ütles, et eriti palju materjali on ta saanud pangandusest ja põllumajandusest.

Eriti huvitav peaks olema etendust vaadata neil, kes ise otsuste

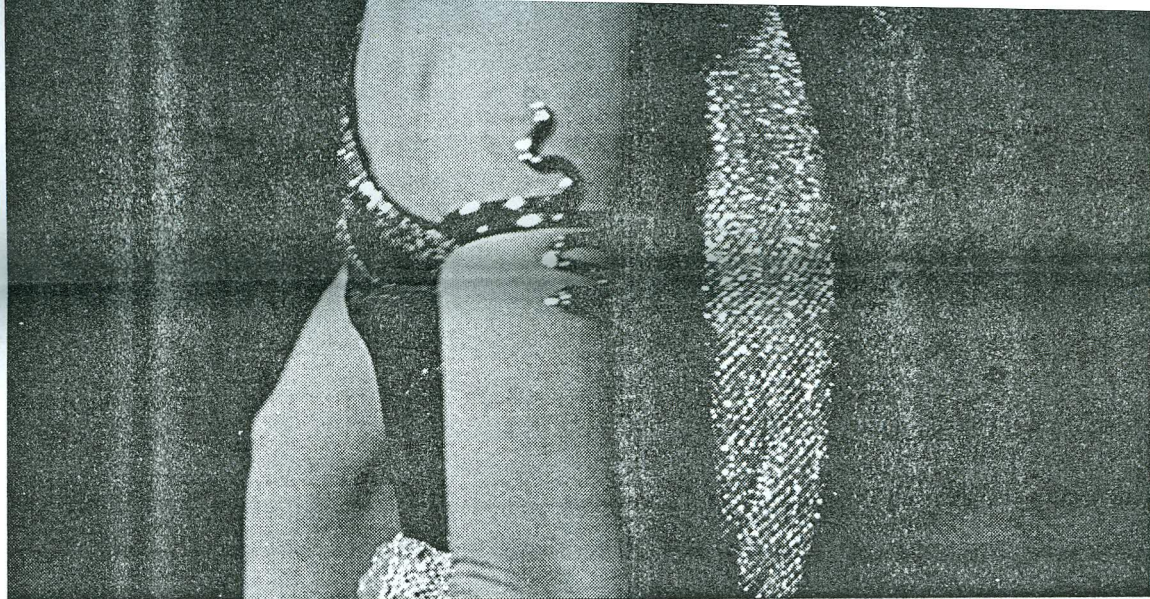

pilkav huumor ja kõverpeegel tänapäeva Eestist. Lavastaja Neeme Kuningas on seekord ise kirjutanud ka laulude vahel loetava proosateksti, nii et kõik viimase aja Eesti poliitilise ja majanduselu sündmused võivad olla kajastatud. Kuningas ütles, et eriti palju materjali on ta saanud pangandusest ja põllumajandusest.

Eriti huvitav peaks olema etenust vaadata neil, kes ise otsuste juures olnud või siis hoolega ajalehti loevad. Äratundmisrõõm aga ei saa olema sarkastiliselt terav ja publikut naerukrampideni viiv, vaid eestlaslikult pehme ja mõõdukas. Kas ka eestlaslikult õel, selgub esietendusel.

Lavastaja valis prantsuse opereettide hulgast välja "Ilusa Helena" seetõttu, et manduv Sparta ühiskond meenutas talle praegu Eestis valitsevaid meeolusid ning iseseisvuseufooria järgset pohmelust. Kuigi operetis "Orfeus põrgus" on poliitikat rohkem kui Helena-loos, sai otsustavaks teemade mitmekülgus – "Helenas" on rohkem armastust.

Lisaks intrigeerivale ja frivoolesele tekstile on eesti lavastuses tavatu ka meespeaosaliste hääleliik. Tenorirolli Parist mängivad Estonia tenorite suurt töökoormust ja

Ilusa Helena (Pirjo Levandi) näoime peegeldab manduvat Kreeka (loe: Eesti) ühiskonda.

Harri Rospu

heade baritonide arvukust arvestades noored baritonid Rauno Elp ja Aare Saal. Teine tavatu lugu on perekond Puuraga: Sirje Puura mängib Kreeka kuningat kehastava abikaasa Väino poega.

Päevakajalisuses saab oma osa ka ajakirjandus. Loos on kolmik-

tegelane koondnimega "Avalik arvamus". Olnud esimeses vaatuses dissidendist sepp, kehastub ta teises kõmuajakirja reporteriks, kes tungib öösel Helena magamistuppa, et saada eksklusiivset intervjuud... Kolmandas vaatuses kõnib ta jällegi rannal ringi ladina

lütseumi rektorina, kes muudkui õpetab ja targutab. Etenduse lõpetab juba Offenbachi opereettide lõputraditsiooniks saanud kanna-

HEILI VAUS

Kriitika tegi Helgi Sallost näitejuhi

Mis pakub "Helena" lavastamise juures pinget?

Näitejuht Helgi Sallo: Kui hakad algul tegema, tundub Offenbach isegi liiga lihtne, aga et ta kõlaks ka laval lihtsa ja loomulikuna – see on tõesti raske pähkel. Küsitavusi tekib ka sellega, et kui tahad midagi parodeerida, peab ju seda temaatikat hästi tundma. Operetis lahatakse mängeldes tegelikult päris tõsiseid probleeme.

Kas see pole riskantne?

No, tööd peab tegema. Ja mida laiemat amplituuda olla, seda huvi-

tavam on teatris töötada. Selle lavastusega ei jõua ma esimest korda publikuga kohtumist ära oodata. Kuidas ta reageerib? Kas sellel kohal, kus meie praegu naerust rõkkame, on saalis haudvaikus või vastupidi.

Mida on loos rohkem, prantsuse espriid või eesti tänapäeva?

Kes eesti näitlejatest ikka oskaks päriselt prantsuse võtmes mängida? Minu meelest pole Kuningas seda ka taotlenud.

Kas Kuningas on musikaalne

lavastaja?

Minu meelest küll. Näiteks see, mis ta "Traviatas" tegi. Ma olin nii vaimustatud sellest lõpulahendusest, et Violetta ei kuku kolksti põrandale, vaid tõuseb surses koos valgusega üles.

Kas see on teie kolmas näitejuhi-lavastus?

Jah, oli Puccini "Trittico" ja Verdi "Traviata", aga päris alguses olin veel "West Side Story" tegemise juures linnahallis. Seal ajasin Kuningale vastu, et ei taha, aga nüüd olen aru saanud, kui hu-

vitav see on.

Lauljad kiitsid "Traviata" tegemise ajal, et kui Sallo tuli, sai asi kohe selgemaks. Millest see tuleb?

Mina seda ei teadnudki. Aga kui olin tegevnäitleja, vaevas mind see, et kriitika kirjutas: minu kavatsustest ei saadud aru. Püüdsin ju küll, aga ju siis väljendusvahendeid jäi väheseks. Nüüd lähtun neist kogemustest ja otsime näitlejatega teed, kuidas oma kavatsusi publikule arusaadavaks teha.